

BOGANMELDELSER

J. TOFTEGAARD: *Vore Skatter*, Nyt socialt Bibliotek. 246 S. Martins Forlag, København 1929. Pris 4 Kr.

Den Hovedopgave, Forf. har stillet sig, er at redegøre for de danske Stats- og Kommuneskatter paa en saadan Maade, at man i Bogen kan finde alt vedrørende vort ret udviklede Skattesystem, som en almindelig Samfundsborger kan tænkes at have Brug for. Denne Opgave har Forf. løst paa fuldt tilfredsstillende Maade. Vanskeligheden ved en saadan Fremstilling er at undgaa uvæsentlige Detailler, uden at Læserne dog forgæves søger Oplysning om noget Forhold af Betydning vedrørende Skatterne. Det gælder om at have en sikker Sans for hvad, der er væsentligt, og hvad ikke, men denne Sans synes Forf. at have haft i fuldeste Maal, noget der — foruden hans almindelige sunde Omdømme — næppe er uden Forbindelse med hans gennem mange Aars Praksis erhvervede indgaaende Kendskab — navnlig til en af de betydeligste Skattegrupper.

Denne Bog er ikke af den Slags, der vil blive læst een Gang og derefter staa urørt paa Hylden, men den vil komme til Nytte, saalænge den væsentlige Del af det nuværende Skattesystem bestaar, og det tør nok siges, at en mere kluntet Haand let kunde have faaet et ringere Indhold til at fylde det dobbelte Antal Sider, en Kortfattedhed som i vor bogrige Tid ikke tilstrækkeligt kan paaskønnes. Som en behagelig Tilgift til det noget tørre Stof, som en saadan haandbogsmæssig Fremstilling af vort Skattesystem nødvendigvis maa være, giver Forf. yderlig en tankevækkende Drøftelse af Beskatningsspørgsmaalets mere principielle Sider. Denne Drøftelse indskrænker sig ikke til en objektiv Analyse af de Principer eller Motiver, der har været ledende for Lovgiverne ved Udformningen af de forskellige Skatteregler, men Forfatteren indlader sig ogsaa paa en Bedømmelse af disse ud fra etiske eller undertiden økonomiske Synspunkter. Ordet „bør“ forekommer ret hyppigt i Bogen.

BOGANMELDELSER

J. TOFTEGAARD: *Vore Skatter*, Nyt socialt Bibliotek. 246 S. Martins Forlag, København 1929. Pris 4 Kr.

Den Hovedopgave, Forf. har stillet sig, er at redegøre for de danske Stats- og Kommuneskatter paa en saadan Maade, at man i Bogen kan finde alt vedrørende vort ret udviklede Skattesystem, som en almindelig Samfundsborger kan tænkes at have Brug for. Denne Opgave har Forf. løst paa fuldt tilfredsstillende Maade. Vanskeligheden ved en saadan Fremstilling er at undgaa uvæsentlige Detailler, uden at Læserne dog forgæves søger Oplysning om noget Forhold af Betydning vedrørende Skatterne. Det gælder om at have en sikker Sans for hvad, der er væsentligt, og hvad ikke, men denne Sans synes Forf. at have haft i fuldeste Maal, noget der — foruden hans almindelige sunde Omdømme — næppe er uden Forbindelse med hans gennem mange Aars Praksis erhvervede indgaaende Kendskab — navnlig til en af de betydeligste Skattegrupper.

Denne Bog er ikke af den Slags, der vil blive læst een Gang og derefter staa urørt paa Hylden, men den vil komme til Nytte, saalænge den væsentlige Del af det nuværende Skattesystem bestaar, og det tør nok siges, at en mere kluntet Haand let kunde have faaet et ringere Indhold til at fylde det dobbelte Antal Sider, en Kortfattethed som i vor bogrige Tid ikke tilstrækkeligt kan paaskønnes. Som en behagelig Tilgift til det noget tørre Stof, som en saadan haandbogsmæssig Fremstilling af vort Skattesystem nødvendigvis maa være, giver Forf. yderlig en tankevækkende Drøftelse af Beskatningsspørgsmaalets mere principielle Sider. Denne Drøftelse indskrænker sig ikke til en objektiv Analyse af de Principer eller Motiver, der har været ledende for Lovgiverne ved Udformningen af de forskellige Skatteregler, men Forfatteren indlader sig ogsaa paa en Bedømmelse af disse ud fra etiske eller undertiden økonomiske Synspunkter. Ordet „bør“ forekommer ret hyppigt i Bogen.

Dette er naturligvis en Charme mere ved Arbejdet, men paa den anden Side kræver en saadan Vurdering en dybere Begrundelse end den Plads, der har været til Raadighed, tillader. Man savner en klar Redegørelse for hvilke Krav, Forfatteren stiller til Skattesystemet og en konsekvent Eftervisning af, i hvilken Grad disse tilfredsstilles af det gældende System.

Hvis man gaar ud fra, at den økonomiske Fordeling under den gældende Retsorden i Hovedsagen giver enhver, hvad han har retmæssigt Krav paa, kan man vanskeligt begrunde progressive Skatter. Derfor kommer ogsaa en Forfatter som Bastable, der nærmest indtager dette Standpunkt, til det Resultat, at Skatterne ikke bør være progressive paa, men proportionale med Indkomsten, hvilket ganske vist heller ikke er helt konsekvent.

Det kan herimod indvendes, at uden progressive Skatter, vilde man overhovedet ikke kunne faa saa store Beløb ind, som den moderne Statshusholdning bruger, men ud fra det ovennævnte Synspunkt har en stor Del af disse Udgifter heller ingen Berettigelse, idet al Overførelse af Indkomster fra den ene Person til den anden under den nævnte Forudsætning ikke er en Retfærdigheds-, men en Barmhjertighedshandling, der passende, saaledes som det i Hovedsagen sker i Amerika, kan overlades til private. Konsekvensen af denne Tankegang bliver dog, saaledes som Forf. ogsaa principielt anerkender, at alle Indtægter, som ikke staar som Godtgørelse for en personlig Ydelse, saasom Jordrente, bør konfiskeres af det offentlige, men disse Midler bør saa bruges til Dækning af Udgifterne ved de elementære Statsformaal og ikke til Godgørelse.

Vil man begrunde den progressive Beskatning og Uddeling af Statsmidler til de mindre bemidlede i Form af Understøttelser af forskellig Art, saa maa man ogsaa erkende, at Indtægterne til en vis Grad har en Lotterigevinsts Karakter, eller at de er stærkt socialt bestemte og i hvert Fald ikke kan betragtes som en passende Godtgørelse for den enkelte Persons Offer. Erkender man dette, bliver det velbegrundet, at man gennem Beskatningen søger at udjævne de værste Forskelligheder i den nuværende Indkomstfordeling. Hvor langt man i denne Henseende skal gaa, vil bero paa et Skøn over hvor meget man kan fratage de større Indkomster, uden at deres egoistiske Indhavere reagerer ved at tilbageholde de Ydelser, som den økonomiske Fordeling honorerer saa højt.

Denne Tankegang er Forf. ogsaa inde paa (se S. 40 og 41), men han synes at mene, at man er naet til Grænsen med

retfærdig Beskatning, naar denne bliver saa høj, at Skatteyderne reagerer med en mindre Indsats, men dette er naturligvis ikke Tilfældet, da dette „Reaktionspunkt“ vil bero paa den enkelte Persons Karakter.

Hele Tankegangen, som ligger bag den progressive Beskatning og Beskatningen efter Evneprincippet overhovedet med dens indkomstudjævnende Formaal, er for saa vidt kommunistisk præget, som den Idé, der ligger til Grund for Kommunisme med Hensyn til Forbruget eller Indkomsten, maa være, at alle Indtægter er socialt bestemte og i hvert Fald ikke kan henføres til en Persons egen Fortjeneste bl. a. ogsaa fordi, han ikke har sine værdifulde — eller mindre værdifulde — Evner fra sig selv, hvorfor Idealet maa være en ligelig Fordeling af Indkomsterne.

Forf. hylder Evneprincippet, men væger sig imod den kommunistisk farvede Tankegang, som ene kan begrunde dette Princip. Dette er ikke helt konsekvent.

Foruden den utilstrækkelige Redegørelse for de Synspunkter Forf. lægger til Grund for sin Vurdering, er der paa enkelte andre Punkter, hvor det synes, som Forf. ikke rigtigt har haft Tid at tænke selv, men er nøjedes med at gengive gamle Talemaader.

Naar det saaledes i Slutningen af Afsnittet om Skatteprinciper hedder „at man som Regel alene skal tilsigte finansielle Formaal med Skattelovene“, saa er det en Sætning, man ofte har set anført i finansvidenskabelig Literatur. Men for det første er det jo ikke muligt at undgaa, at Beskatningen paavirker det økonomiske Liv, og det maa dog vel derfor være rimeligt at søge at forme Skattelovgivningen saaledes, at disse Virkninger bliver de gunstigst mulige, og dernæst kan man spørge, hvorfor man skal afholde sig fra at benytte Skattelovene til at fremme andre end rent finansielle Formaal. Hvis man her har et egnet Redskab, hvorfor skulde man da ikke benytte det? Dette Spørgsmaal kommer Forf. ikke ind paa, skønt han fremsætter den lige nævnte Paastand, der dog i høj Grad trænger til en Begrundelse.

Som et Eksempel af lignende Art kan nævnes, at Forf. i Afsnittet om Skattereforen af 1903, som han iøvrigt rejser en berettiget Kritik imod, gentager den ofte fremsatte Paastand om, at de gamle Hartkornskatter var uretfærdige, fordi de ikke hvilede ligeligt paa al Jord efter dens Værdi. Naar Forf. iøvrigt anlægger det Synspunkt, at Afgifter af denne Art kapitaliseres og faktisk ophører at virke som en Byrde for Jordbrugerne

eller Jordejerne, kan der dog ikke være nogen Tale om Uretfærdighed for de paagældende Skatteydere paa Grund af Uligheden i disse gamle Afgifter. Det var jo denne rigtige Tanke, der laa bag ved Planen om at „fikser“ disse gamle Skatter, en Plan der uheldigvis ikke blev realiseret.

Men selvom man kan indvende, at Forf. i sin Vurdering ikke altid med tilstrækkelig Klarhed har redegjort for sine Grundsynspunkter, og undertiden tankeløst har ladet gamle Talemaader løbe i Pennen, udgør dog de principielle Betragtninger et særdeles værdifuldt Led i det vellykkede lille Arbejde. Dette gælder ikke mindst hans Forsøg paa under Omtalen af de forskellige Skatter at finde de Principer, hvorefter Lovgiverne har handlet — eller burde have handlet ved de paagældende Skatteloves Indførelse.

Der er dog et Princip, som Forfatteren ikke skænker tilstrækkelig Opmærksomhed, men som har spillet en ikke ringe Rolle navnlig i de senere Aars Skattelovgivning. Det er et Princip analogt med det, hvorefter J. K. Lauridsen ophængte sine Skilderier, nemlig: de forhaandenværende Søms Princip.

Bogen slutter med en kortfattet — altfor kortfattet — Drøftelse af Skatternes Virkninger. Dette er et meget vigtigt Emne, som er stedmoderligt behandlet i Literaturen. Hvad Forf. siger om dette Spørgsmaal paa de 2—3 Sider, han ofrer paa det, er der intet at indvende imod, men den principielle Drøftelse af hele Spørgsmaalet, som skulde sætte Læserne istand til at drage Slutninger i det enkelte Tilfælde, mangler, men det kommer maaske næste Gang, Forf. beskæftiger sig med herhenhørende Emner.

Jørgen Pedersen.

Fagforeningskundskab. Historie og Problemer. En Grundbog for Studiekredse, udarbejdet af Arbejdernes Oplysningsforbund under Medvirken af Hovedkasserer i De samv. Fagforbund Hans Jacobsen, Kommunalrevisor Chr. Sørensen, Hovedkasserer i Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund A. Johansen og Arkivar i Arb. Oplysningsforbund O. Bertolt. Socialdemokratiets Forlag „Fremad“ København 1929. 270 Sider. Pris 3 Kr.

De danske Fagforeninger har aldrig været synderlig teoretisk indstillede. Man har været saa stærkt optaget af at løse de rent praktiske Opgaver, først Lønkampene og Organiseringen af saa godt som alle Arbejdere og dernæst Krigstidens ekstraordinære Vanskeligheder, at der ikke har været Arbejdskraft tilovers for nogen Gennemdrøftelse af alle de mange Problemer, som Fagforeningernes Virksomhed fremkalder. Med Interesse